

ยุง : แมลงนำโรคไข้เลือดออก

รศ.ดร. ศิวาลัย สิริมังกรรัตน์
สาขากीฏวิทยา คณะเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ไข้เลือดออก

- ❁ เกิดจากการติดเชื้อไวรัสชนิดหนึ่งและมีุงกลายเป็นพาหะนำโรค
- ❁ พบบ่อยในเด็กอายุ 5-10 ปี ระยะแรกมักมีอาการไข้สูง 3-7 วัน ร่วมกับอาการอาเจียน ปวดท้อง ไม่มีอาการหวัดเด่นชัด และ
- ❁ อาจมีเลือดออกตามอวัยวะต่างๆ โดยเฉพาะเลือดกำเดา จุดเลือดออกตามผิวหนัง และอาเจียนเป็นเลือด
- ❁ หากตรวจเลือดจะพบว่ามีความเข้มข้นของเลือดสูง และมีเกล็ดเลือดต่ำ

สาเหตุ

☺ เกิดจากเชื้อไวรัสส่วนใหญ่ 80% เกิดจากเชื้อเดงกี (Dengue) หรือส่วนน้อยเกิดจากเชื้อ Chikungunya virus (ชิคุงุนยา)

☺ แหล่งเก็บเชื้อที่สำคัญ คือ คน และยุง อาจพบเชื้อในลิงและสัตว์เลี้ยงอื่นๆ ได้ ไม่ติดต่อกันคนไปคน เชื้อจะมีการแบ่งตัวอยู่ในยุงตลอด

☺ ช่วงเวลาที่ยุงลายชอบกัดคือ ตอนกลางวัน แหล่งเพาะยุงอยู่ในตุ่มน้ำหรือแจกันต่างๆ ยุงชอบวางไข่เพาะพันธุ์ในน้ำนิ่งและสะอาด

การวินิจฉัย

การวินิจฉัยที่แน่นอนคือ การเจาะหาภูมิกัมกันต่อเชื้อไวรัส
ไขเลือดออก หรือการแยกเชื้อไวรัสจากเลือด ซึ่งจะพบ
ภายใน 5 วันแรกของโรคเท่านั้น

การรักษา

1. ควรรับการรักษาในโรงพยาบาลและดูแลใกล้ชิด
2. ให้ยาแก้ไข Paracetamol หรือ Acetaminophen ได้ ไม่ควร
ให้แอสไพริน เพราะทำให้ระคายกระเพาะ โอกาสมี
เลือดออกทางกระเพาะง่าย ทำให้การทำงานหาเกล็ดเลือด
ผิดปกติ

วิธีป้องกัน

1. พยายามไม่ให้ยุ่งกัด
2. ปราบ และทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุง ซึ่งชอบวางไข่ในน้ำนิ่งๆ ตาม ภาชนะต่างๆที่มีน้ำขัง
3. ผู้ป่วยที่เป็นไข้เลือดออกไม่ควรให้ถูกยุงกัดภายใน 5 วันแรกของโรคเพราะผู้ป่วยยังมีไวรัสอยู่ในเลือดทำให้แพร่เชื้อไปให้คนอื่นได้
4. รายงานคนไข้ไปที่โรงพยาบาล หรืออนามัยจังหวัดเพื่อส่งเจ้าหน้าที่ไปทำการกำจัดยุงบริเวณนั้นก่อนที่จะมีการระบาดเพิ่มขึ้น

ยุงลายในประเทศไทยมี 113 ชนิด แต่ที่เป็นพาหะนำโรค
ไข้เลือดออกมี 2 ชนิด คือ ยุงลายบ้าน และยุงลายสวนจะออกหา
กินในเวลากลางวันแต่ถ้าในเวลากลางวันไม่ได้กินเลือดหรือเลือด
ไม่อิ่มก็อาจออกหากินในเวลาพลบค่ำได้ นอกจากนี้ยังพบว่ามี
ยุงลายสวนชนิดใหม่ในกรุงเทพฯ



ยุงลายบ้าน



ยุงลายสวน

ความแตกต่าง

ยุงลายบ้าน (*Aedes aegypti*)

ตัวเต็มวัย บริเวณระยางค์ปากปกคลุมด้วยเกล็ดสีขาว ที่ส่วนนอกบริเวณกึ่งกลางหลังจะมีขนแข็ง และมีเกล็ดสีขาวเรียงตัวกันเห็นเป็นลวดลายคล้ายพิณฝรั่ง
ลูกน้ำ บริเวณปล้องที่แปดจะมีเกล็ดอยู่หนึ่งแถวประมาณ 8-12 อัน บริเวณขอบตรงส่วนปลายของเกล็ดจะแยกเป็นแฉก และที่บริเวณอกจะมีหนามแหลม

ยุงลายสวน (*Aedes albopictus*)

ตัวเต็มวัย มีเกล็ดสีดำที่ระยางค์ปาก ด้านหลังของส่วนอกมีแถบสีขาวพาดอยู่ตรงกลาง
ลูกน้ำ บริเวณปล้องที่แปดมีเกล็ดอยู่หนึ่งแถวประมาณ 8-12 อัน ส่วนปลายของเกล็ดที่บริเวณขอบไม่แยกเป็นแฉก ส่วนอกไม่มีหนามแหลม